

Фото: Стефан Ракочевих

Са генерал-мајором проф.
др Бојаном Зрнићем,
начелником Војне академије
о 170 година трајања

ЧАСТ ЈЕ НАША ИМОВИНА, А ЗНАЊЕ КЉУЧНО ОРУЖЈЕ

Војна академија је институција која омогућава сваком кадету да развије своје потенцијале. Знање, вештине и способности које буде добио овде омогућиће му да буде добар официр, али и да има довољну интелектуалну ширину да може да учествује у другим облицима друштвеног живота, а не само да буде упућен на касарну – истиче генерал Зрнић.

Пише **Мира ШВЕДИЋ**

Војна академија ове године прославља стоседмдесет година трајања. Настала је од артиљеријске школе а током вековног постојања њена мисија остала је иста – да одабране младе људе спрема за професионалну дужност одбране земље.

– Школујемо квалитетан официрски кадар који се спрема за све професионалне изазове, али који најбоље брани професију својим знањем, патриотизмом и високим етичким кодексима. То су три постулата на којима почива академија, три стуба која морају да буду присутна да бисмо добили врсног официра, спремног за изазове

21. века. Наш мото је – *Част је наша имовина, а знање је наше кључно оружје* – истиче генерал-мајор проф. др Бојан Зрнић, начелник Војне академије у разговору поводом Дана те високошколске установе.

Двадесет први век је век технологије. Може ли се нешто тако рационално „омекшати” емотивним, као што су етичке вредности и дух нације?

– Може, свакако. Стање и трендови развоја који захтевају све већи ниво технолошких знања, јер утичу на вођење оружане борбе, не смеју да буду највише заступљени

Фото: Даримир Банда

Председник Србије Александар Вучић доделио је за Дан државности Орден белог орла са мачевима првог степена Војној академији

у нашем школовању. Неопходно је направити фини баланс технолошких знања са другим знањима и вештинама. Мора да постоји вертикала која нам обезбеђује да држимо све те компоненте заједно. Ми кроз процес школовања покушавамо да сачувамо и неке друге важне особине официра. То су вештине вођења или лидерства, које морају да буду неговане од почетка на академији. Зато ћемо у наредном периоду модификовати процес селекције. Заједно са психолозима из система одбране надоградићемо постојећи модел тако што ће, поред психолошких, когнитивних особина и тестова личности, тестирати и способност лидерства.

Све је то важно јер се свет драматично мења у кратким интервалима, а наши кадети радиће до 2050. године. Не знамо како ће тада изгледати свет, али знамо да морамо да им пренесемо што више знања и вештина, да им дамо већу ширину и базу не само техничких знања, него и културолошких и спортских вештина, као и оних реторичких. Тако ћемо формирати комплетну личности која ће моћи да одговори на све изазове будућих времена.

Недавно су у систем наука у оквиру образовно-научних поља у Републици Србији уврштене и војне науке, које до сада нису биле друштвено препознате, иако у војном школству постоје одавно. Да ли ће бити и других новина у студијским програмима на Војној академији?

– Војна академија је интегрисана у високообразовни систем Србије и њено функционисање као академске установе апсолутно је под надзором републичких институција и националне комисије за квалитет, за акредитацију. Ми периодично морамо да реакредитујемо или обна-

вљамо студијске програме, како би дипломе које издаје мо биле препознатљиве и валидне у систему који је претпоставило цивилно друштво. Ове године ћемо, поред реакредитације постојећих студијских програма, започети акредитацију новог студијског програма, који у суштини није нов јер смо и раније школовали официре борбених родова. То неће бити Менаџмент у одбрани, већ Копнена војска. Свршени кадети ће добити диплому дипломираног официра, а у наставку ће бити назив рода.

Поред тога, реакредитоваћемо постојеће студијске програме, али ће и ту бити одређених промена. Једна од њих, а коју још усаглашавамо, јесте да се будући официри артиљеријско-ракетних јединица за ПВД школују у оквиру модула за Војноелектронско инжењерство, јер су системи којима се опремамо технолошки високософистицирани и захтевају висок ниво знања из електронике, телекомуникација, информатике. Осим тога, кроз реакредитацију ћемо преиспитати и да ли ће се део неких логистичких служби школовати у пољу логистике или ће прећи у неки од технолошких праваца. Сигурно је да убудуће нећемо школовати дипломиране логистичке инжењере – смер транспорт, већ дипломиране инжењере саобраћаја, као што је некад било.

Од каквог ће значаја бити увођење два нова студијска програма на мастер академским студијама – Војноелектронско инжењерство и одбрана у сајбер простору и Управљање ризицима у природним катастрофама?

– Војноелектронско инжењерство и одбрана у сајбер простору је за нас изузетно важан програм јер прати актуелне трендове. То је област којом војска мора детаљно да се бави на највишем професионалном нивоу и очекујемо да ћемо од следеће школске године моћи да упишемо прве полазнике. Али, да би програм мастер студија био целисходан, потребно је претходно решити статус информатичког кадра у систему одбране и направити ефикасан механизам за њихово задржавање. Иначе ћемо доћи у апсурдну ситуацију да школујемо кадар за потребе других. Тржиште рада тај образовни профил вишеструко боље плаћа и ми не можемо да направимо одржив систем ако то не препознамо.

Тешка је та борба. И цивилни сектор се бори са тим, и они између себе отимају тај кадар. Због тога што су дефицитарни неке компаније немају ИТ сектор, већ им друге компаније омогућавају такве услуге, али ми не можемо тако да радимо. Ми морамо да имамо свој кадар. Можемо да имамо спољне извршиоце појединих делова система, али системом морамо ми да управљамо, а то без знања не иде. Неопходно је да се ургентно нађе решење иначе можемо доћи у ситуацију да сви пројекти модернизације и дигитализације остану без те унутрашње есенције >

Војноелектронско инжењерство и одбрана у сајбер простору је за нас изузетно важан програм јер прати актуелне трендове. То је област којом војска мора детаљно да се бави на највишем професионалном нивоу и очекујемо да ћемо од следеће школске године моћи да упишемо прве полазнике.

– да не можемо да одржавамо јединствен информациони систем са разним сервисима.

Конкурси за војне школе су расписани. Имате ли информације о томе какво је интересовање? Да ли је довољно урађено на популаризацији војног позива?

– Имамо континуирану промоцију војношколског система и војног позива. Са промоцијама смо почели још почетком децембра, два месеца пре конкурса и обишли смо више од 200 школа, анимирали више од 10.000 младих. Намера нам је била да потенцијалне кандидате на време информисемо о војној професији, како би донели одлуку, а да време конкурса буде само период за прикупљање потребне документације. Желели смо да дамо информације из прве руке, у директном контакту и да у сваком граду у промоцији војног позива учествују управо кадети из тог града. Ценимо моћ друштвених мрежа, интернета, веб-сајтова, видео-продукције и емитовања спотова на јавном сервису, али мислимо да је најбоље када у директном контакту кандидати питају своје некадашње другове о томе каква је организација у коју они желе да уђу.

Схватили смо да морамо стално да имамо контакт са младом генерацијом. Анкете које смо радили са Управом за односе са јавношћу показале су нову димензију – да својом кампањом морамо да „нападнемо” још већу циљну групу. Не само ученике 8. разреда за упис на Војну гимназију и Средњу стручну војну школу, него и 7. разреда, јер они тада почињу да се интересују о томе што желе да упишу. Исто тако за упис на Војну академију треба анимирати ученике и 3. и 4. разреда средње школе. Покушали смо да што више информација добацимо и до родитеља, јер је анкета показала да њихов став пресудно утиче на упис у Војну гимназију. Охрабрује нас чињеница да се 10.000 младих људи појавило да чује наше информације и очекујемо да ће то допринети још већем интересовању.

Да ли је томе допринела и акција „Отворена врата”?

– Показало се да су „Отворена врата” и долазак у Београд корисни само док траје конкурс, ако неко жели да види конкретне услове живота и рада на академији. То је значајније родитељима, али није права слика одзива. Зато смо променили стратегију и у договору са Генералштабом придружићемо се „Отвореним данима” у јединицама и тамо слати наше мобилне екипе. Мислимо да ћемо тако постићи већи ефекат. Поента је да ми приђемо грађанима, а не они нама.

Војна гимназија је по мишљењу многих била најбоља средња школа у граду? Хоће ли то бити и убудуће?

– Апсолутно. Након што је реконструисан интернат Војне гимназије, стандард смештаја наших ученика подигнут је

на највиши ниво и сада је најбољи у граду. Поред тога, обновимо и школску зграду. Тај пројекат се већ припрема. Постоји велико интересовање за ту школу и можемо да направимо добру селекцију. Свака школа се препознаје по добром наставном кадру и талентованим ђацима. Ми имамо талентовану децу у спорту и спортска димензија је развијена, али је потребно да имамо већу друштвену видљивост Војне гимназије у знању. Међутим, кључно је питање зашто немамо прваке у математици и физици на градским такмичењима. Мислим да ту постоји добар потенцијал. Не морамо да будемо у свему најбољи, али морамо да будемо видљиви. То значи да би наставно особље и руководство гимназије требало више да се фокусира на квалитетне појединце како би они своје таленте развили до максимума. Спремни смо да ангажујемо и спољне професоре, да се талентована деца у тој групи учине видљивим у друштву. То је најбоља реклама за школу.

Треба истаћи да наставници са Војне академије при избору у наставна звања истају на све захтеве које иројисује цивилно друштво. Наши изабрани редовни и ванредни ирофесори и доцентии били би изабрани на свим факултетима Београдској универзитетиа да имамо истојоје итакви ирофили.

После паузе од 15 година ишколована је прва генерација подофицира у Средњој стручној војној школи. Каква је перспектива тог облика школовања? Да ли ће се повећавати број смерова?

– За ту школу постоји велико интересовање у систему одбране, пре свега у Генералштабу, јер је постојећи модел генерисања подофицирског кадра од војника преко лидерских курсева данас одржив за борбене родове, али се показао неефикасан за техничке специјалности. У ситуацији када имамо масовну модернизацију оружаних снага суочавамо се са проблемом да та нова техника мора да буде адекватно одржавана, а то није могуће без одговарајућих компетенција. Зато је отпочело школовање за потребе ваздухопловнотехничке службе и већ имамо прву генерацију ваздухопловних техничара. За сада имамо два профила, за потребе ва-

здухопловнотехничке службе и за јединице за електронска дејства, а у изради је још неколико наставних планова и програма за потребе других корисника. Пројектујемо и смер за телекомуникације, јер је Управа Ј-6 исказала интересовање за ту струку. Ваздухопловство је проширило број специјалности, чак је и Управа за војно здравства исказала потребу да школује медицинске техничаре унутар те школе. Зашто? Зато што добијате квалитетног подофицира у чину водника са 19 година и имаћете га у статусу подофицира скоро 30 година. А војник по уговору може да постане подофицир у 30 години, некад и касније, а његов радни век је онда много краћи. Зато и постоји снажно настојање да се средњешколско војно школовање прошири.

Да ли је то могуће на простору Војне гимназије, где се налазе обе школе?

– Постојећи услови смештаја у гимназији су ограничени и у будућности ће систем одбране морати коначно да утвр-

ди концепт развоја средњешколског војног образовања. Осим тога, гимназија има своју стабилну форму и одређен број ђака и она служи за попуњу академије, док би Средња стручна војна школа требало да се развија, а за то је постојећи простор мали. Та школа може да буде издвојена из академије, јер је мало земаља у којима се унутар једног институционалног оквира налази и средњешколско и високо образовање, све до докторских студија. Можда би требало да постоји као самостални ентитет, у виду подофицирске академије. Такође, требало би да се заузме става да ли ћемо и подофицире борбених родова школовати кроз тај систем. То не значи да треба да се угаси модел превођења војника по уговору у подофицире кроз лидерске курсеве, али мора да се заокружи концепт тог школовања. Потребно је и да се средња школа попуни кадром, нарочито за васпитни рад.

Прошле године на Војној академији било је много инвестиционих радова. Какви су даљи планови у тој области?

– На Војној академији је урађено много. Модернизовани су капацитети за ватрену обуку. Нова је пиштољска стрељана и најмодернија је у овом делу света. Има виртуелне тренажере који помажу кадетима да исправе грешке у нишањењу и употреби ватреног оружја. С друге стране, виртуелни тренажер пружа могућности и за обуку специјалних јединица, па нашу стрељану користе и друге јединице војске. Спортски центар је доведен до високог нивоа, осим у делу базенских капацитета. Имамо и затворену атлетску дворану. Недостаје нам полигон за пентатлон јер се та дисциплина појављује у војним спортским такмичењима. Сређена је и асфалтирана писта за постројавање кадета. Реновиран је ресторан, а инован је и јеловник.

Међутим, у материјалну базу наставе и наставну инфраструктуру годинама није улагано јер се сматрало да је мање-више у реду. Ту су неопходни радови. Тежиште нам је да реновирамо главну наставну и главну стамбену зграду, која ће у кадетском делу бити уређена тако да буде на нивоу најбољих домова у Београду. У наставном делу већ смо отпочели радове и реновирали смо неколико кабинета – кабинет за пешадијско наоружање и кабинет за географско-информациони систем. У току је модернизација објекта који ће служити за смештај наших слушалаца на Командно-штабном и Генералштабном усавршавању. Пуно је простора за напредак.

Да ли ће улагање у материјалну базу наставе значити и увођење напредних, тзв. интелигентних учила?

– Наравно. Желимо да припремимо наше кадете за 4. индустријску револуцију или за свеопшту дигитализацију, што није могуће на постојећим училима. Средства ратне технике постају високософистицирана – комбинација сајбер и физичких система, а како 4. индустријска револуција није везана само за индустријску производњу, већ мења начин живота, социјалну интеракцију, мења и борбене системе и начин како ће наши оператори да ко-

муницирају са системима оруђа и својим штабовима. Да бисмо такву врсту припреме могли да направимо, морамо да променимо материјалну базу наставе, да направимо тзв. интелигентна учила. Често кажем да је на данашњем савременом бојишту војник ИТ адреса у интернет мрежи своје јединице, да је он и давалац информације и њен конзумент, а некад и извршни елемент. Да би разумео ту интеракцију, мора на себи да има пуно осматрачких сензора, који се појављују у опреми будућности. Са тим системима вештачке интелигенције морају да се упознају и наши кадети. То не значи нужно да ће се они тим системима бавити, али морају да знају да је то у најмању руку нешто што неко други има и може. Зато морамо да извршимо интензивно занављање комплетне лабораторијске опреме.

Има ли Војна академија квалитетан наставни кадар? Како се он усавршава?

– Постоје два начина усавршавања тог кадра. На цивилним факултетима усавршавао се кадар на техничко-технолошком пољу и ту је ситуација добра. Кадар на друштвено-химанистичком пољу више се усавршавао кроз процес мастер и докторских студија на академији. Ту нам недостаје адекватан кадар, јер том пољу припада нова област војне науке, а ми ћемо у догледно време акредитовати мастер и докторске студије за ту научну област. Прве докторе по том профилу добићемо за три до пет година. Док се то не реши користимо инструменте које закон дозвољава – да се као професор вештина бира постојећи кадар и они ће бити носиоци предмета. Очекујемо да ће се проблем решити бољим системом хоризонталног померања у војсци. Заборавља се да је за наставне компетенције потребан и додир са реалним животом и праксом јединице. Морају да нам дођу официри који су били на командним функцијама, да проведу неко време на Војној академији као наставници на катедри тактике, наоружања, ПВО, а онда да се после тог искуства врате на најважнија места у свом роду и служби.

Треба истаћи да наставници академије у случају избора у наставна звања испуњавају све захтеве које прописује цивилно друштво. Наши изабрани редовни и ванредни професори и доценти били би изабрани на свим факултетима Београдског универзитета да тамо постоје такви профили. Ми нисмо правили никакав компромис и имамо 1 : 1 испуњење услова које цивилни свет тражи.

Током прошле године на академији је рађено 20 истраживачких пројеката. Да ли сте имали довољно финансијских средстава за то?

– Научноистраживачки рад на Војној академији је пре свега усмерен на развој наставног кадра, јер нема доброг наставног особља ако нема квалитетног научноистраживачког рада на факултету. Постоје научноистраживачки (НИ) пројекти које дефинише МО и ми понекад учествујемо у њима, али исто тако и сами дефинишемо пројекте,

а у раду на њима развија се и научни подмладак на академији. У том смислу формиран је и буџетски фонд за развој научног кадра и научноистраживачке делатности, а створен је и амбијент да се ти пројекти на ВА делимично могу финансирати из других извора. Чињеница је да су нам обезбеђена потребна финансијских средстава за научноистраживачке пројекте, али нам финансијска правила не омогућавају да се те паре до краја потроше.

Другим речима, све паре за НИД не треба да буду на једном истом конту, већ морају да се распореде на више разноврсних, како би се једноставније трошиле. Јер рад на једном пројекту не значи само набавку реагенса и потрошног материјала, него и нове опреме, која се најалост купује по другом конту, а не по оном где имамо предвиђена средства. То је озбиљан проблем и о томе се дискутовало на недавном Савету за научну делатност.

Академци се познају у друштву по спортским резултатима које постижу на такмичењима у земљи и иностранству. Који је био пут до тих врхова?

– Спорт је један од виталних стубова на којима почива Војна академија, јер наша професија мора да буде у спрези са здравим телом. Физичко васпитање на ВА је обавезан предмет и полаже се, за разлику од других факултета где је то факултативан предмет. Ми смо схватили да структура садржаја унутар тог предмета није била адекватно профилисана јер ми припремамо људе за физичку борбу и морају да имају вештине борилачких спортова, пре свега самоодбране. Када смо утврдили да то није било довољно заступљено у наставном програму, променили смо садржај физичког васпитања и нагласак ставили на борење. Поред тога, у последњих годину дана интензивирали смо рад спортских секција на академији.

Тренутно имамо више од 20 спортских секција, од тога седам за борилачке спортове, које воде истакнути тренери, чак и тренери државне репрезентације у појединим борилачким спортовима. Обавезали смо кадете прве године да морају да изаберу једну од тих седам борилачких секција и тако смо створили основу за веће такмичарске амбиције. Резултати нису изостали. Сада решавамо слатке муке – пребукиран нам је спортски центар.

То се фино спојило и са једном другом иницијативом – формирањем спортске јединице на нивоу нашег министарства. Новим организацијско-формацјским променама Катедра физичке културе трансформисана је у Центар за војни спорт који обједињује Спортску јединицу и наставну компоненту. Обезбедили смо и адекватну инфраструктуру за спорт, коју ћемо унапредити. Успешна је сарадња са Олимпијским комитетом Србије и са бројним спортским савезима.

Прошле године на простору Војне академије организован је олимпијски дан, за који смо добили сјајне похва-

ле. Ове године имаћемо важан међународни наступ у августу – Кадетске војне спортске игре у Санкт Петербургу, за које спремамо екипу 20–25 кадета. Као део припрема за учешће на том такмичењу имали смо билатерални атлетски митинг са кадетама из војних академија Руске Федерације. За нас је то био важан догађај и два наша кадета освојила су медаље. Најважније је да кадети искористе боравак на академији да изграде своје спортске способности. На њих је пренета снага спортског духа нације.

Кадети су укључени и у културна дешавања Београда. Пратили смо њихове концерте на Тргу републике, учествовали су и на бројним другим културним активностима, оживели плесне вечери...

– Слободан Јовановић је рекао да прави интелектуалац мора да буде омекшан културом. Прави будући официр такође. Наш образовни процес у интеракцији са ригидном дисциплином, правилима игре и бављењем спортом, мора бити омекшан културним садржајима. Бављење културним активностима, као и, условно речено, „конзумација” културних дешавања, свакако ће помоћи кадетама да боље разумеју процесе у друштву и људе којима сутра треба да руководе, јер ће знати боље да их мотивишу. А они ће се осећати комфортно у својој кожи јер су развили све своје потенцијале на академији. У том смислу обновили смо рад музичке секције и купили потпуно нову опрему – од инструмената до разгласа. Видели смо да имамо много талентоване деце и у сарадњи са Центром београдских фестивала – ЦЕБЕФ, који су организовали Београдску зиму, добили смо два термина да кадетска музичка секција одржи концерте на Тргу републике.

Искрено, мало нас је бринуло да нисмо пребрзо дошли до тога, али смо добили добре критике и то нам је улило велико самопоуздање. Сада та секција расте и имамо већ неколико оркестара, више солиста. Обновили смо и рад плесне секције и одржали плесно вече у Дому Војске Србије после паузе 15–16 година. Кадете водимо организовано на разноврсна културна дешавања. Ове године удвостручили смо буџет за куповину карата за позоришне представе, концерте.

Примајући Орден белог орла којим је академија одликована рекли сте да будућност Србије на Војној академији корача чврстим кораком и да под њеним кровом живе они који Србију воле више од свега.

– То можда звучи претенциозно, али ја стварно верујем да је тако, јер је у овој професији исходна тачка патриотизам. Онај ко долази на Војну академију мора, поред других интересовања, да буде патриота. Без тог мотива, остали су потпуно обесмишљени. И мора више од осталих да воли своју земљу, јер ће се, ако треба, за њу борити.!

Фото: фото-репортери „Одбране”

На Војној академији је урађено много. Модернизовани су каиацијетии за вајирену обуку. Нова је иишићољска сирељана и најмодернија је у овом делу светиа. Има виртуелне иренажере који йомажу кадећима да исйраве иреншке у нишањењу и уйоиреди вајиреној оружја.